

Doświadczenia z PZO obszarów ptasich

Przemysław Chylarecki

Muzeum i Instytut Zoologii PAN

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków

Co ja tutaj robię? Moje związki z PZO

- PZO dla OSO Puszcza Białowieska (PB)
- Udział w konsultacjach (ZLW)

- PZO dla OSO Ostoja Biebrzańska
- Recenzent

- Wrażenia outsidera skonfrontowanego z twardymi realiami robienia PZO dla 63,000 ha w kilka miesięcy (PB)

Wrażenia ogólne

- Ćwiczenia z wypełniania tabel
- Słaba, powierzchowna wiedza o wymogach siedliskowych gatunków ptaków

Diagnoza stanu ochrony

Wymogi PZO dla gatunków (przedmiot ochrony)

- ocena stanu populacji
- ocena stanu siedlisk
- ocena szans zachowania (10-20 lat)
- Skala FV – U1 – U2 (XX)
- Kryteria nieostre
- Szczególnie dla stanu siedlisk
- Efekt: kontrowersyjne diagnozy, trudne do obrony

Diagnoza stanu ochrony (2)

- Ocena stanu populacji też często kontrowersyjna
- *Liczebność stabilna/wykazuje powolny trend spadkowy/silny trend spadkowy*
- *Zestawy wskaźników przyjęte na podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu*
- Pomimo tego stan populacji często oceniany (FV, U1) dla gatunków, dla których nie prowadzono żadnego systematycznego monitoringu liczebności

Przykład: dzięcioł biało brzbiety (PB)

Pierwszy draft PZO

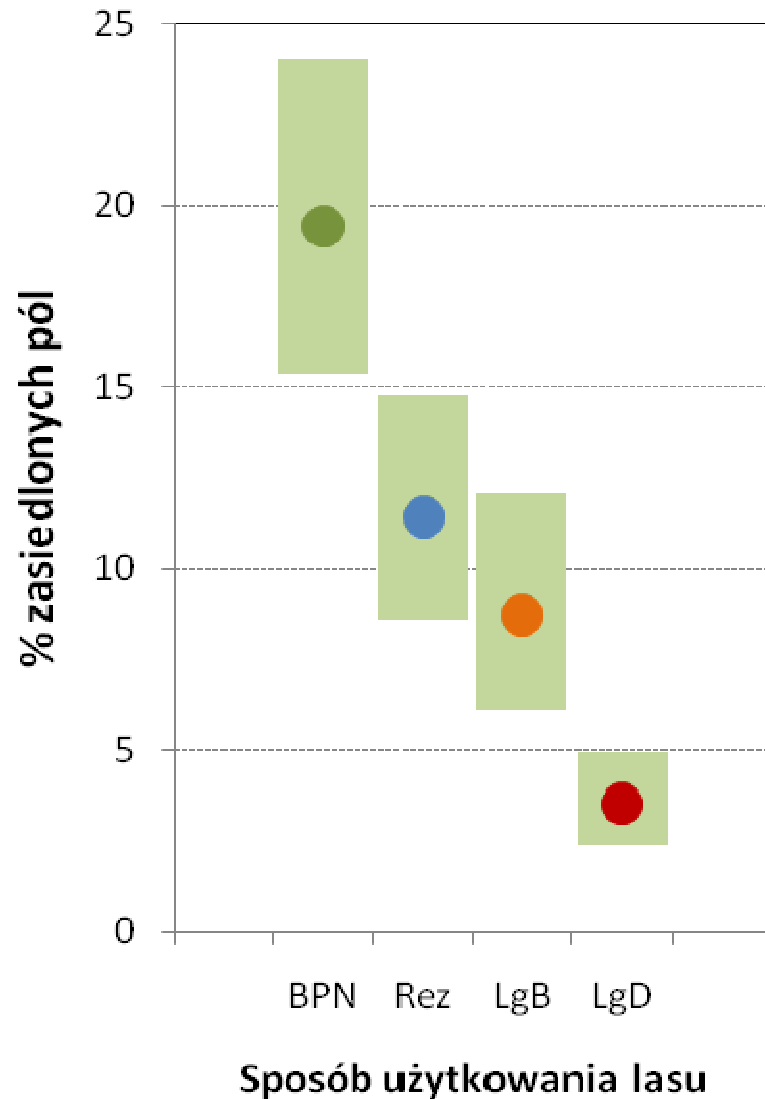
- Stan populacji XX
- Stan siedlisk U1

Kolejny draft PZO

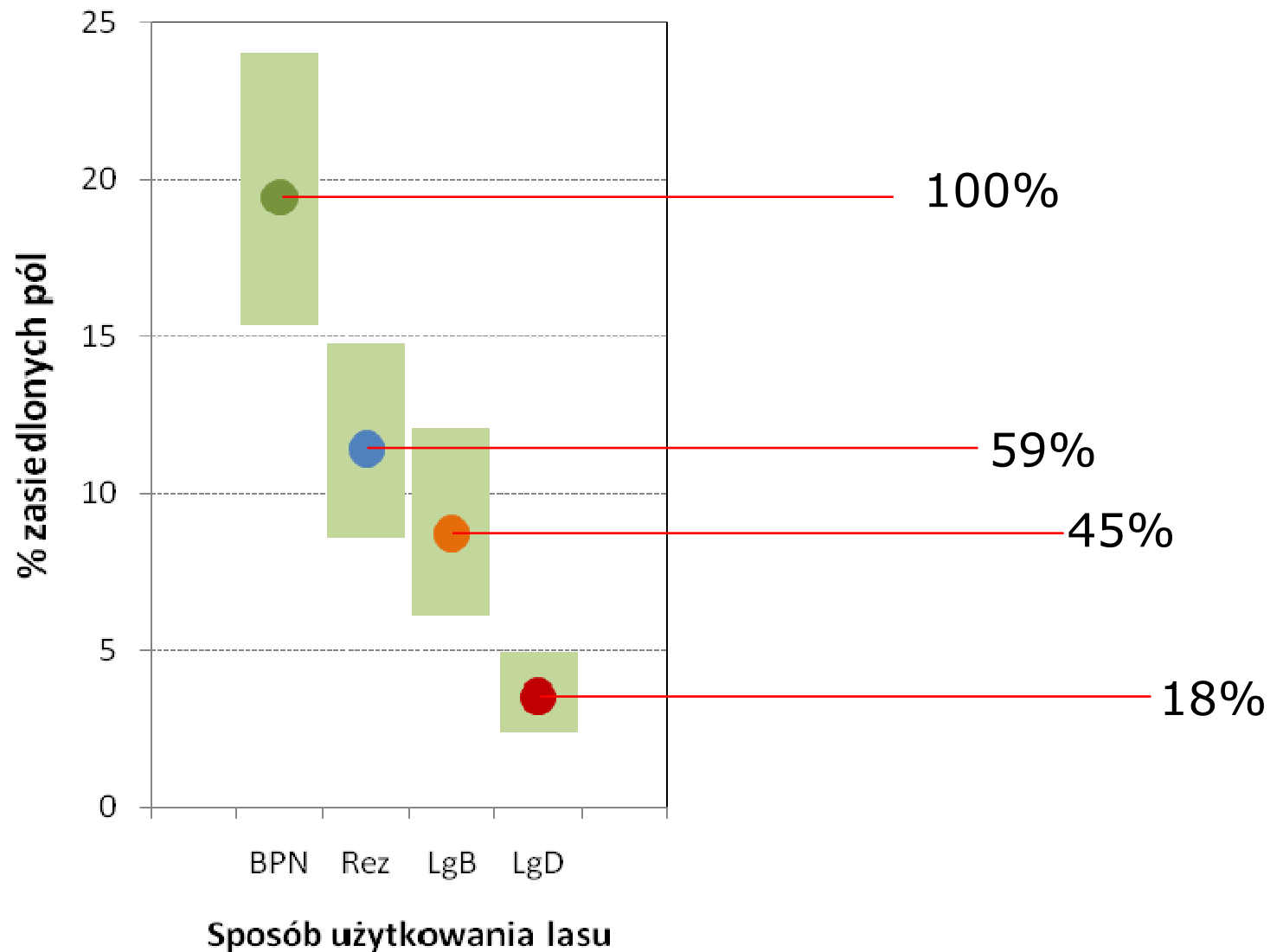
- Stan populacji FV
- Stan siedlisk U1

DB: indeks liczebności maleje w gradiencie intens. gospodarowania

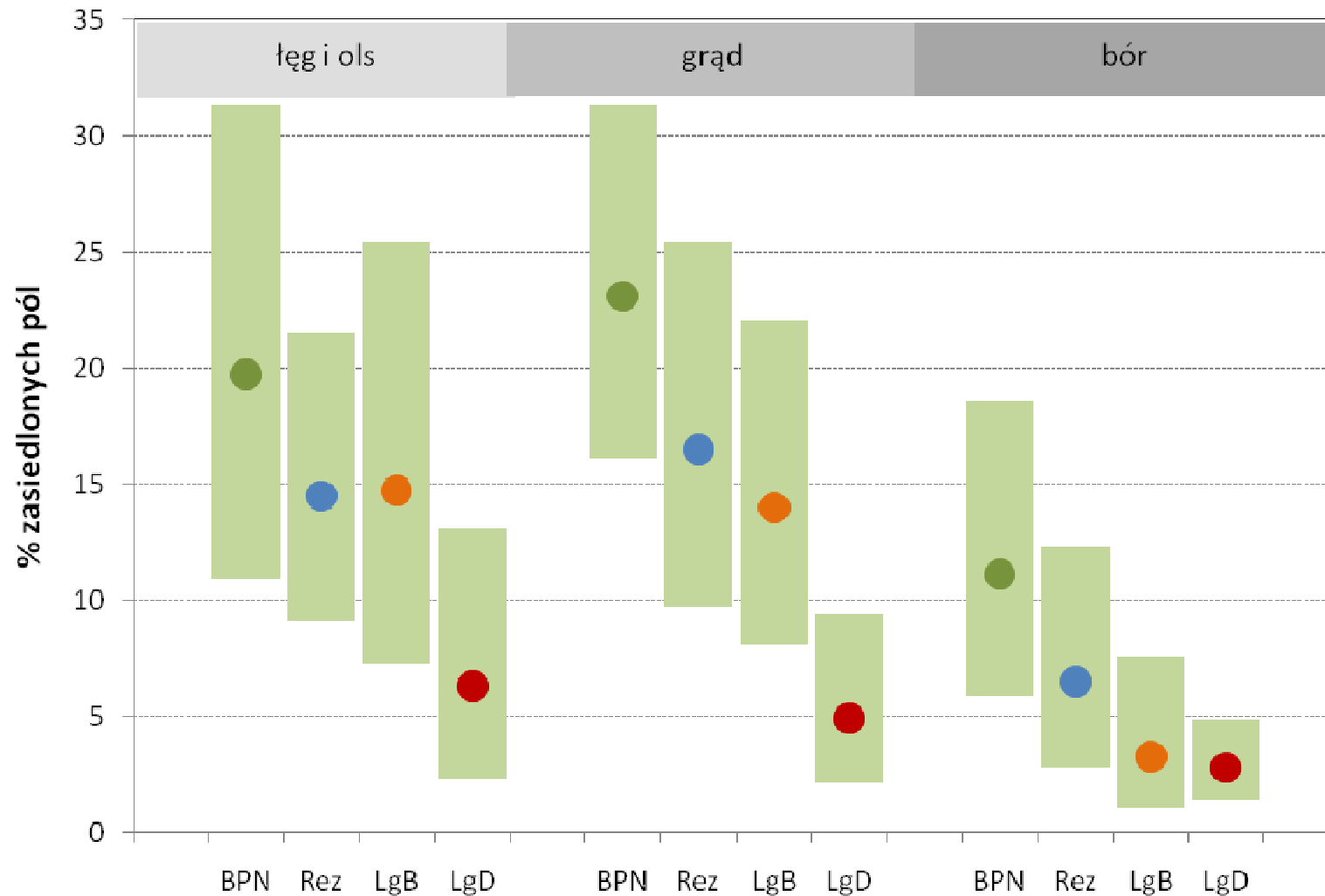

DB: indeks liczebności maleje w gradiencie intens. gospodarowania

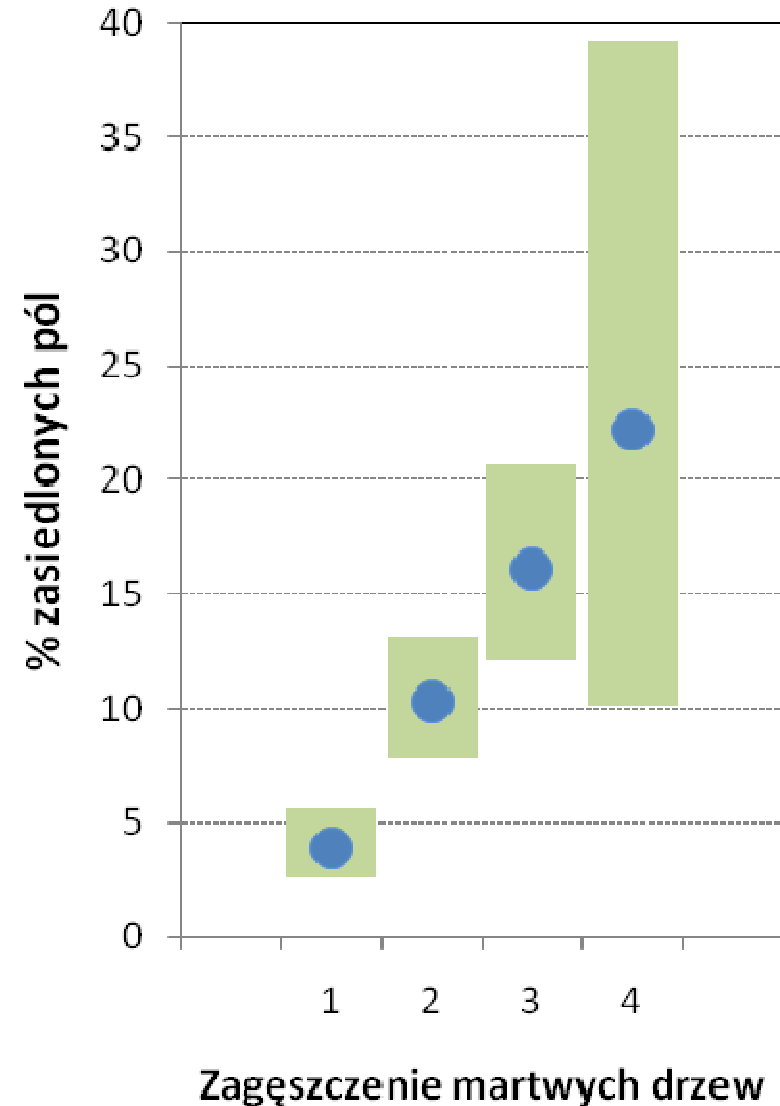

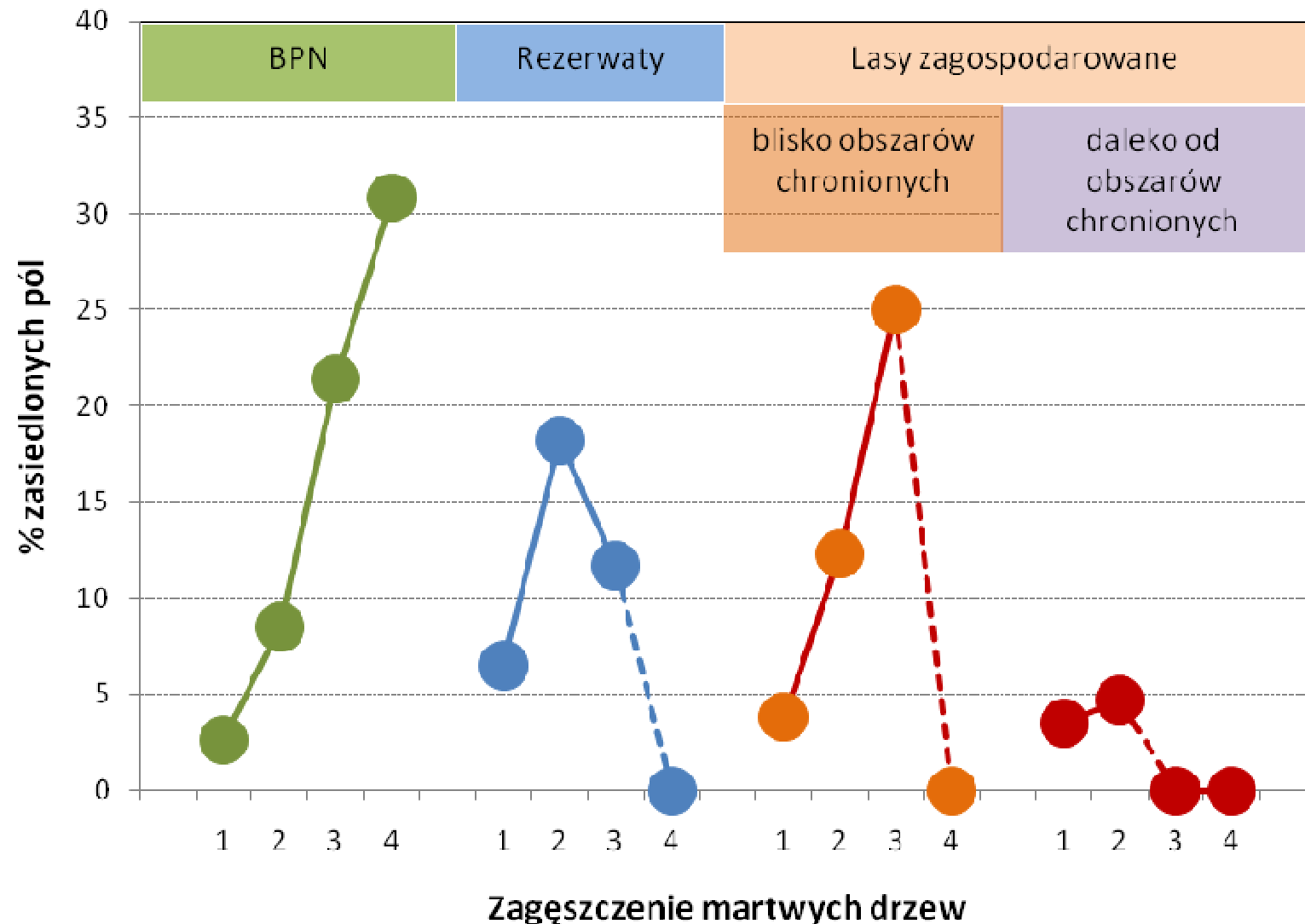
DB: gradient indeksu liczebności jest niezależny od typu siedliska

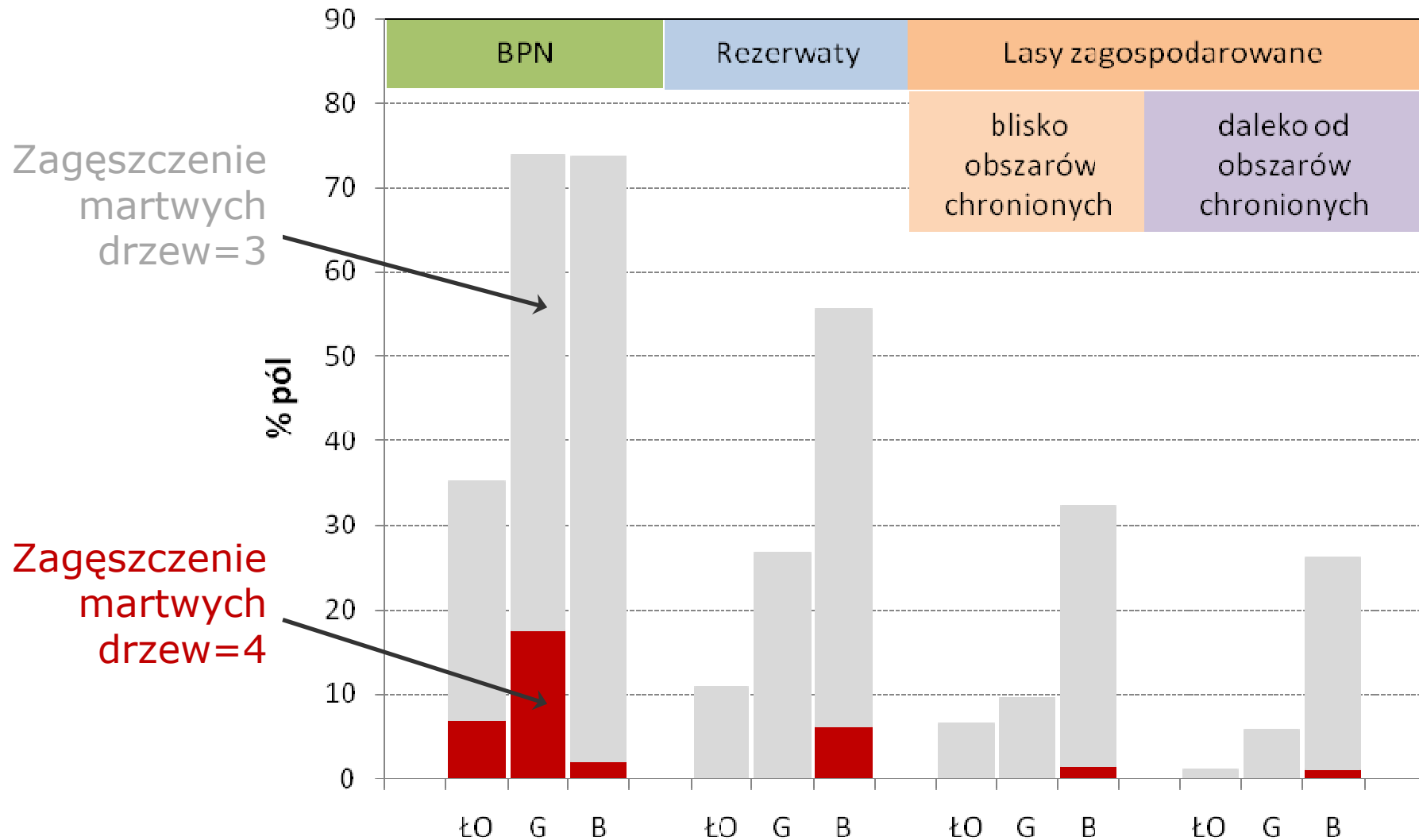
DB: indeks liczebności jest zależny od ilości martwych drzew

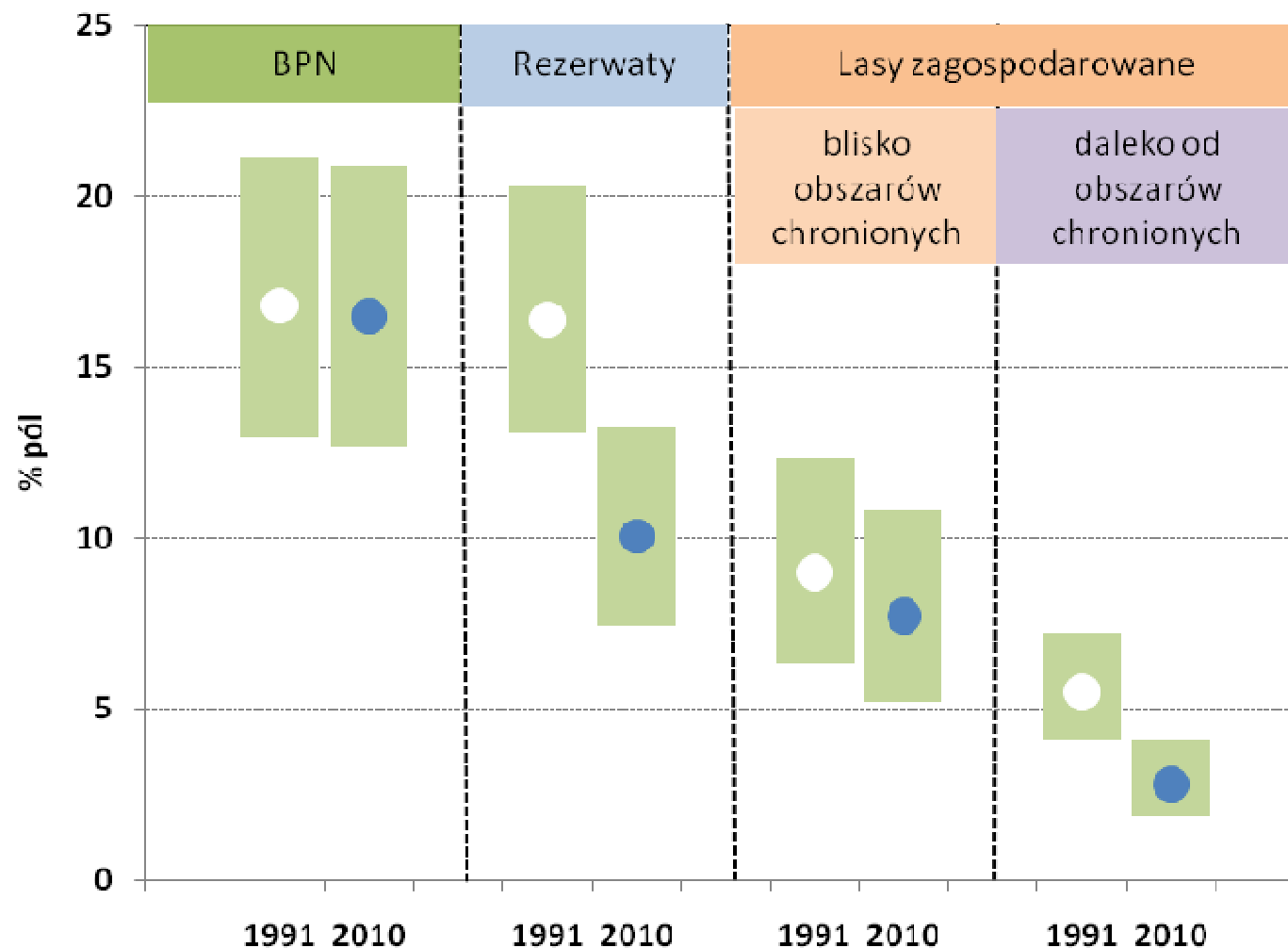
DB: indeks liczebności i martwe drzewa w gradiencie intensywności gospodarowania

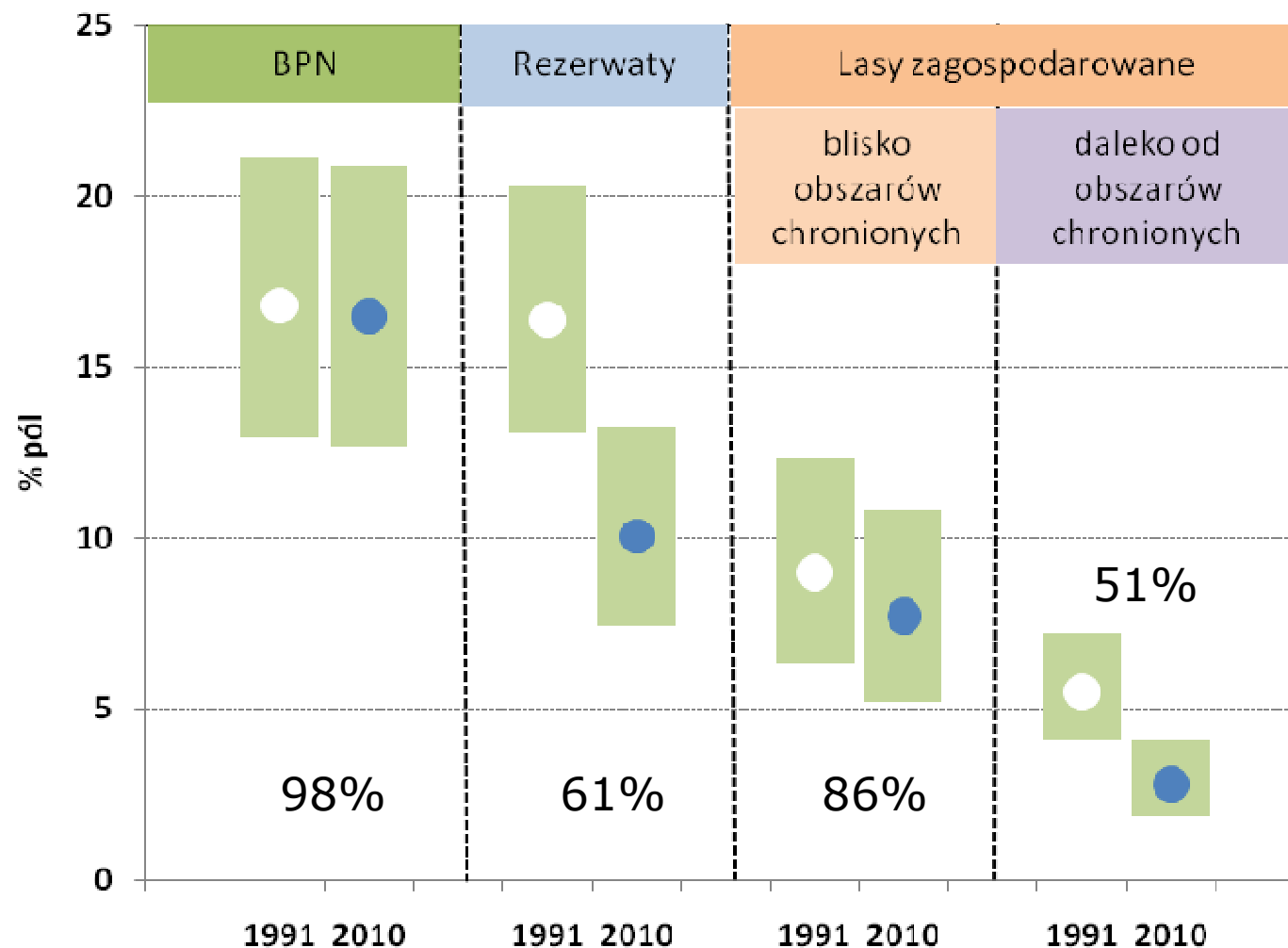
DB: poza BPN martwe drzewa (niemal) nie występują w zagęszczeniu 4

DB: spadek indeksu liczebności w ciągu ostatnich 19 lat... ...rozłożony nielosowo w gradiencie intensywności użytkowania drzewostanów

DB: spadek indeksu liczebności w ciągu ostatnich 19 lat... ...rozłożony nielosowo w gradiencie intensywności użytkowania drzewostanów

Cele ochrony

- Z reguły konkretne i mierzalne – aktualny poziom liczebności
- Bywa jednak, że dla gatunków o niskich liczebnościach:
  - *Nie przewiduje się działań ochronnych*

Ustalenie działań ochronnych

Bywa kontrowersyjne

- Dzięcioły
- *Pozostawienie podczas zabiegów gospodarczych i ochronnych wszystkich drzew z wykutymi dziuplami*
- Dzięcioły (poza czarnym) rzadko używają tej samej dziupli w kolejnych latach
- Jak znajdować dziuple na dużych wysokościach? Kto to będzie robił?

Ustalenie działań ochronnych

Bywa kontrowersyjne

- Muchotłówka mała, grądy
- *Stopniowa, rozłożona w czasie przebudowa przy użyciu rębni IIIB i IVD i/lub zabiegi hodowlano–ochronne prowadzące do uzyskania składu gatunkowego, dostosowanego do charakteru siedliska przyrodniczego*
- Podobnie dzięcioł średni i inne gatunki charakterystyczne dla grądów

Grzechy główne (1)

- Brak informacji o rozmieszczeniu ptaków na terenie objętym planem
- Zagrożenia, Cele
  - *ogół stanowisk na terenie ostoi*
- Brak różnicowania przestrzennego w zagrożeniach, celach, działaniach
- Nie wiemy, czy konkretnym reżimem gospodarowania jest objęte 10%, 60% czy 100% lokalnej populacji gatunku ptaka
- Znikome możliwości prognozy oddziaływania

Grzechy główne (2)

- Brak ograniczenia zabiegów hodowlano-ochronnych (=wycinki) w okresie lęgowym
- Utrzymywanie cięć sanitarnych, także na stanowiskach dzięcioła trójpalczastego – stanowią do 60% pozyskania!

Grzechy główne (3)

- Zła (re-)klasyfikacja statusu znaczenia populacji dla przedmiotów ochrony (C vs D)
- D nie jest przedmiotem ochrony
- Instrukcja wypełniania SDF by GDOŚ
  - C gdy $\text{PopLok} = [0.5\% - 2\%) \text{PopKraj}$
  - D gdy występuje regularnie, $\text{PopLok} = (0\% - 0.5\%) \text{PopKraj}$
- Rozporządzenie wykonawcze KE
  - C gdy $\text{PopLok} = (0\% - 2\%) \text{PopKraj}$
  - D gdy występuje nieregularnie, np. *vagrant*

Grzechy główne (4)

- Monitoring przedmiotów ochrony bardzo pracochłonny
- Bazujący na cenzusach na dużych obszarach
- Niekiedy ograniczony do rezerwatów
- Trudno wykonalny lub niewykonalny

Propaganda

Zagrożenia, dzięcioł zielonosiwy

- *Brak - w wyniku ograniczenia pozyskania i usuwania drzew ponad 100 letnich, gatunek zwiększa sukcesywnie liczebność*

Cele ochrony, dzięcioł trójpalczasty

- *Utrzymanie modelu gospodarki leśnej polegającej na nie użytkowaniu świerka i drzewostanów iglastych w wieku 100 i więcej lat*

Podsumowanie

- PZO na terenach leśnych może mieć znaczenie symboliczne
- Niedostateczny zakres działań
- Okazja do redukcji liczby przedmiotów ochrony
- Reżim ochronny nie jest zróżnicowany przestrzennie
- PUL rządzi i jest dokładnie zdefiniowany przestrzennie!

Dziękuję za uwagę